

TEKNOLOJİ TRANSFER OFİSLERİ VE TEKNOPARKLAR - ODTÜ ÖRNEĞİ

Prof.Dr.Canan ÇİLİNGİR
ODTÜ – Rektör Yardımcısı
cilingir@metu.edu.tr

ODTÜ Teknokent'in kurulması ile ilgili çalışmalara 1980'li yılların sonunda başlanmıştır. Öncelikle, ABD ve İngiltere başta olmak üzere dünya örnekleri incelendi, konunun önemine yönelik kamuoyu oluşturulmuştur. Bu çalışmaların da desteğiyle, 1992 yılında teknoloji geliştirmeye yönelik kuluçka merkezleri kurmak ana hedefi altında KOSGEB ile işbirliği içinde **ODTÜ-TEKMER** hizmete açılmış, ODTÜ-TEKMER'de elde edilen başarılı sonuçlar neticesinde ODTÜ Teknokent'in kurulması çalışmalarına başlanmıştır. 2000 yılında ODTÜ Teknokent'in ilk binası hizmete açılmış ve 2001 yılındaysa Türkiye'deki teknokentler ile ilgili yasal çerçeveyi tanımlayan 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası yürürlüğe girmiştir. Bu yasayla girişimci firmalara sağlanan vergi muafiyetleri ve teşvikler, ODTÜ'nün sağladığı altyapı ve akademik bilgiyle birleşince, ODTÜ Teknokent bir cazibe merkezi haline gelmiştir. ODTÜ Teknokent bugün, yaklaşık 87.000 m² kapalı alanda, 220 ARGE firmasının ve 3000'in üzerinde ARGE personelinin çalıştığı bir teknoloji üssüdür.

ODTÜ-Teknokent'in kuruluş amacı günümüzde küresel rekabet edebilirliğin ve kalkınmanın en önemli unsuru olan “yeni bilgi” üretebilme sürecine üniversite sanayi işbirliğini teşvik ederek katkı sağlamaktır. ODTÜ-Teknokent, üniversite ile özel sektörün ortak araştırma projeleri sonucunda yeni bilgi ürettikleri bu yeni bilginin inovasyon süreciyle yeni mal ve hizmetlere dönüştüğü, bu mal ve hizmetlerin yüksek katma değerle küresel pazarlara satıldığı bir eko sistemdir. Bu çerçevede akademik bilgi altyapısı ile sanayinin yetenekli ve yaratıcı iş gücünün bir araya geldiği ODTÜ Teknokent'te faaliyet gösteren firmaların 2002'den bugüne Ar-Ge'den elde ettikleri gelirler 600 milyon \$'ı aşmış, ihracat rakamı ise 103 milyon \$'a ulaşmıştır.

ODTÜ-Teknokent'in uzun erimli stratejisi ülkenin ARGE politikaları ve önceliklerine göre şekillenmekte, bu stratejinin orta erimli eylemleri ODTÜ'nün hedefleri ile uyumlu geliştirilmekte ve kısa erim uygulamalar şirketlerimizin potansiyelleri ve önceliklerine paralel belirlenmektedir. Bu anlamda ODTÜ-Teknokent, KAMU-ÖZEL SEKTÖR ortaklığının başarılı bir uygulamasıdır. Ortakları arasında ODTÜ ve ODTÜ Geliştirme Vakfı, Ankara Sanayi Odası ve özel sektör şirketlerinin yer alması tüm paydaşların çıkar ve önceliklerini dikkate alınması sonucunu doğurmaktadır. Amaç ve hedefleri doğrultusunda ODTÜ-Teknokent için kar öncelikli olmayan bir model geliştirmiştir. Bir başka ifade ile ODTÜ-Teknokent'in başarısı elde edilen gelir ya da kar ile değil üretilen bilgi ve rekabet gücüyle ölçülmektedir.

Uluslararası başarılı bir teknokent olmak, esas olarak ODTÜ Teknokent'in vizyonunu tarif etmektedir. Şu anda ODTÜ Teknokent, sadece Türkiye'nin değil Ortadoğu, Balkanlar ve Avrasya'yı kapsayan bu bölgenin de en önemli teknokeni haline gelmiştir. Ancak bu yeterli olarak görülmemektedir. Uluslararası başarılı bir teknokent olabilme için, Teknokent'ten, uluslararası başarıya ulaşmış teknoloji firmalarının çıkması ve ayrıca Teknokent'in uluslararası teknoloji firmalarının tercih ettiği bir teknokent olabilmesi gerekmektedir. Bunun için de, uluslararası ağlar çerçevesinde dünyadaki diğer başarılı teknokentlerle işbirliği içerisinde olmak gerekmektedir. ODTÜ Teknokent yönetimince yürütülen 7 adet Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Projesi'nin esas amacı uluslararası işbirliklerin geliştirilmesidir.

Uluslararası başarılı bir teknokent olunması çerçevesinde iki ana yön tarif edilmiştir; üniversite-sanayi işbirliğinin artırılması ve teknoloji odaklı girişimciliğin desteklenmesi. Bunlardan ilki ve en önemlisi üniversite sanayi işbirliğinin desteklenmesidir. Üniversite işbirliği çerçevesinde Teknokent firmaları 2002’den bu yana, öğretim üyeleri ile birlikte 420’nin üzerinde ortak ARGE Projesi yürütmüştür. Ancak bu sayı yeterli olarak değerlendirilmemektedir. Üniversite-sanayi işbirliğinin artırılmasına yönelik yeni programlar ve projeler geliştirilmektedir. Bu çerçevede, ODTÜ Teknokent firmalarının performansını yükseltmek için “ODTÜ Teknokent Performans Ölçütleri” adında yeni bir değerlendirme modeli geliştirilmiştir. Bu model ile firmaların, özellikle üniversite işbirlikleri ve yenilikçilikleri çerçevesinde, performansını etkileyen önemli noktalar belirlenerek şirketlerin performansını olumsuz yönde etkileyen konulara yönelik önlemlerin alınması ve genel olarak ODTÜ Teknokent’in performansının her geçen sene artırılması hedeflenmektedir.

Teknoloji tabanlı girişimciliğin desteklenmesi kapsamında, “Yeni fikirler Yeni İşler Yarışması”, “Ön Kuluçka Merkezi” ve “METUTECH-BAN/Teknoloji Yatırımcıları Derneği” ve “Teknoloji Transfer Ofisi” gibi programlar ve yapılar geliştirilmiştir.

2005’ten beri düzenlenen “**Yeni fikirler Yeni İşler Yarışması**” teknoloji tabanlı girişimciliğin geliştirilmesi ve desteklenmesi için önemli araçlarımızdan birisidir. Geçtiğimiz üç yılda organize edilen bu yarışma sonucunda beş yeni teknoloji şirketi kurulmuştur. “**METUTECH ATOM**” (ODTÜ Teknokent Animasyon Teknolojileri ve Oyun Geliştirme Merkezi) adındaki ve girişimci öğrencilerin oyun yazılımı alanındaki fikirlerini ve projelerini geliştirebilecekleri, merkez ise Mayıs ayında hizmete girmiştir. Merkeze kabul edilen öğrencilere, 600m2’lik açık ofis alanı ve toplantı salonlarından oluşan mekanda, oyun, animasyon ve simülasyon geliştirmek için ihtiyaç duyacakları altyapı, üstyapı olanakları, eğitimler ve şirketlerle ortak proje geliştirme imkanı sağlanmaktadır.

ODTÜ Teknokent bünyesinde kurulan “**Teknoloji Transfer Ofisi**” hem üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi hem de teknoloji odaklı girişimciliğin desteklenmesi için geliştirilmiş son derece önemli bir yapıdır. Teknoloji Transfer Ofisi’nin genel olarak amacı; akademik çıktılarının sanayi ile buluşturulması, bilginin ticari değere dönüşümünün sağlanması, araştırma sahibi akademisyenlerin maddi olarak ödüllendirilmesi ve üniversiteye, araştırmaların devamı için kaynak yaratılması olarak özetlenebilir.

ODTÜ Teknokent Teknoloji Transfer Ofisi ile, ODTÜ’de üretilen akademik bilginin ticari değere dönüşmesi için, patent alınmasından şirket kurulmasına kadar hem finansal olarak hem de yönetsel olarak tüm süreci akademisyenler adına ODTÜ Teknokent yönetimi yürütmektedir. 2007 yılında başlanan süreç ile ilgili şu anda 10 çalışma desteklenmektedir. İlk adım olarak, ODTÜ öğretim üyelerinin geliştirdiği projeler için 4 uluslararası patent başvurusu yapılmış, bir patent başvurusu ile ilgili Dünya Patent Ofisinden, normalde 30 ayı bulan değerlendirme süresi ile ilgili rekor denebilecek 20 ayda, olumlu cevabı içeren rapor alınmıştır. 6 uluslararası patent başvurusu süreci ise devam etmektedir.

Son olarak, teknoloji odaklı girişimciliğin desteklenebilmesi için finansal araçların da geliştirilmesi gerekmektedir. “**METUTECH-BAN, Teknoloji Yatırımcıları Derneği**”, erken dönem finansman ihtiyacı olan teknoloji tabanlı girişimciler ve yatırımcılar arasında köprü görevi görmeyi hedefleyen dernek statüsünde bir yapıdır. Projelerini belli bir olgunluk aşamasına ulaştırmış ama finansman sıkıntıları nedeniyle gereken atılımı yapamayan girişimcilere finansman kaynağı, deneyim ve pazarlama kanalları sağlamayı amaçlayan bu

derneğin üyelerinin çoğu ODTÜ mezunu yatırımcılar ya da ODTÜ Teknokent firmalarının başarılı yöneticileridir.